

Daina GLAVOČIĆ

Bilješke uz trojicu Ostrogovića

Mr. sc. Daina GLAVOČIĆ
muzejska savjetnica u m.
Muzej moderne i suvremene umjetnosti
Krešimirova 26c
HR – 51 000 Rijeka
daina.glavovic@gmail.com

UDK 75Ostrogovich, C.
75Ostrogovich, M.
72Ostrogović, K.
Grada

U ovom članku donose se osnovne informacije o životu i djelu slikara Carla Ostrogovicha (Krk, 1884. – Milano, 1962.) potom o slikaru Marcellu Ostrogovichu (Rijeka, 1888. – Trst, 1953.) te o arhitektu Kazimiru Ostrogoviću (Sv. Vid, 1907. – Zagreb, 1965.).

Ključne riječi: *Carlo Ostrogovich (Krk, 1884. – Milano, 1962.), Marcello Ostrogovich (Rijeka, 1888. – Trst, 1953.), Kazimir Ostrogović (Sv. Vid, 1907. – Zagreb, 1965.).*

Carlo Ostrogovich (Krk, 1884. – Milano, 1962.) kao drugo muško dijete u obitelji Ostrogovich, rođen je 1884. u gradu Krku, a ne zna se čime se bavio otac Enrico Ostrogovich (rođen u Krku 1852.) niti majka Francesca Fiorentin (rođena 1854.). Bili su siromašna obitelj s kćeri i sinovima Enricom i Carlom te su vjerojatno u potrazi za poslom stigli u Rijeku, gdje su rođena i ostala djeca: Maria (1886.) i Marcello Guglielmo (1888.). Carlu je *slikarstvo bilo u krvi i instinktu*, a umjetnički nagon nije mogao ostvariti u Krku. Bio je samouki slikar te je znanje i tajne slikanja samostalno pabirčio šegrtovanjem i promatranjem rada slikara Giovannija Fumija, a možda i Francesca Pavacicha. Carlo Ostrogovich započeo je svoj rad kopiranjem slika drugih autora, primjerice Lionella Balestrierija, Giuseppa Amisanija, Antonija Piattija i Ettorea Tita. Ostrogovich je u Rijeci od građana i političara primao narudžbe za izradu portreta, ali njegove ostale slike nisu dobro prihvaćene pa se s Antonijem Crespi-

Bove (1925.)

Riječka luka (1929.)

jem uhvatio unosnijeg zanimanja kao slikar dekorater, tj. pismoslikar. Zatim je 1921. s Giovannijem Avianom osnovao soboslikarsko-ličilački obrtnički studio, ali dobivao je i umjetničke narudžbe za portrete, oltarne slike, čak je imao i prvu samostalnu izložbu 1918. godine. Nakon što je postigao uspjeh, oženio se Fijumankom Amalijom Nicolich, amaterskom slikaricom. U vrijeme kada je Rijeka bila poprište grubih političkih događaja, Carlo Ostrogovich nije slikarske teme povezivao s politikom nego s umjetničkom transformacijom prirode, scenama i modelima iz svakodnevnog života. Pri pripojenju Rijeke Italiji 1925. godine te zahuktavanju ustroja fašističke državne propagande u trećem desetljeću, ne

Slikar Giulio Lehmann

zna se koji su stvarni razlozi naveli Ostrogovicha da zauvijek napusti svoj zavičaj tako inspirativne snage. Možda politika ili čista želja za otkrivanjem novoga, svojih mogućnosti, vlastite vrijednosti u potrazi za nečim novim, no Ostrogovich je 1929. odlučio otići iz Rijeke preko Trsta i Venecije Giulije u Milano, gdje se ubrzo skrasio i radio živeći od svog slikarstva, gdje su ga prihvatili i publika i stručna kritika. Nakon Ostrogovicheve smrti 1962. u Milanu, u njegovoj visokoj 78. godini, nije poznato gdje je pokopan, kao ni išta o obitelji iz braka s Amalijom Nicolich koja ga je nadživjela, kao ni gdje se nalaze njegove nezavršene slike.

Marcello Ostrogovich (Rijeka, 1888. – Trst, 1953.), mlađi brati slikara Carla Ostrogovicha, cijeloga života, gotovo pola stoljeća, bavio se i živio samo od slikanja u Rijeci, a kao član riječkog umjetničkog sindikata izlagao je na svim sindikalnim (skupnim) izložbama grada i regije. Nikada nije imao ni pravu samostalnu niti retrospektivnu izložbu, sve do 2003., kad je to prvi put učinio riječki Muzej moderne i suvremene umjetnosti postavivši postumnu samostalnu izložbu Marcella Ostrogovicha. Točno pola stoljeća nakon slikareve smrti. Nisu poznati podaci o najranijem djetinjstvu, naukovanju i čime se sve Marcello u životu bavio, ali poput starijeg brata Carla, imao je dara za crtanje i slikanje, a zbog pomajkanja novca i obrazovnih ustanova u Rijeci, bio je bez ikakva školovanja i likovne naobrazbe. U Rijeci je živio kao samac, u potkrovlju kuće Staroga grada, na Piazza delle Erbe 4 (danas Koblerov trg), na tadašnjoj zelenoj tržnici, pa je to životno i radno okruženje i prikazivao. Samouki je autor za svoj svakodnevni kreativni rad po gostionicama, trgovima i ulicama Rijeke odabirao jeftine slikarske tehnike linearnog izražavanja: olovku ili ugljen, koje je uvijek imao pri ruci, stvarajući krokije, studije, crteže, skicirajući motive iz neposredne okoline i trenutačne inspiracije, a odlučio se i za zahtjevnu tehniku: akvarel.

Marcello je u gradu bio na glasu kao jednostavan, narodni čovjek, ali istodobno i intelektualac – boem. Bio je poznat po pomalo neuobičajenom životnu stilu – kasnom ustajanju te velikom crnom „bodulskom“ vunenom šalu kojim je bio ogrnut, sjedenju satima u nekoj oštariji gdje

Ulica 2 (1940-te)

Portal (1940-te)

Motiv dvorišta (1940-te)

Starac (1940-te)

je crtao ili se kartao u Caffèu Borsa. U popularnim gostionicama Staroga grada *Al bel Moro* ili *Gherghetta* bio je poznat po svojim šalama ili pjevanju poznavajući cijelu Puccinijevu operu „*La Bohème*“. Živeći i ponašajući se na svoj boemski način, mimo ustaljena građanskog ritma, u slikarstvu je ostao klasičan, realistički, pomalo romantičan akvarelist, ali oštar promatrač te dobar i plodan crtač olovkom i ekspresivan u crtežima ugljenom i sangvinom.

Do potkraj Drugoga svjetskog rata Marcello Ostrogovich je svojim akvarelima i crtežima sudjelovao na svim sindikalnim i mnogim grupnim izložbama u Rijeci i izvan nje, a nakon rata optirao je za Italiju, nastanio se i oženio u Trstu kao sredovječni došljak na margini već stabiliziranog umjetničkog miljea. Slikao je neprestano da bi preživio kao slobodni umjetnik od prodaje svojih akvarela. U upravo navršenoj 65. godini umro je 1953. u Trstu.

Kazimir Ostrogović (Sv. Vid, 1907. – Zagreb, 1965.), hrvatski arhitekt, rođen u Sv. Vidu (Miholjice) kod Malinske, jedan je od najvažnijih hrvatskih arhitekata 20. stoljeća i modernist druge generacije, ali i, nažalost, jedan u nizu stvaratelja s devastiranim i pomalo zaboravljenim opusom. O njemu se za života, a i poslije, nije mnogo pisalo do kritičke valorizacije opusa Idisa Turata koji je rasvijetlio Ostrogovićev doprinos suvremenoj hrvatskoj arhitekturi.

U vrijeme studija i neposredno nakon diplome Ostrogović 1931. radi u birou Stanka Kliske, gdje susreće prijatelje S. Lowyja i kolegu Z. Kolacija, rodom iz Rijeke, intenzivno radeći na natječaju i realizaciji zgrade Banovinske bolnice na Sušaku. Ubrzo počinje privatnu praksu na Sušaku, obavlja nadzor gradnje Hrvatskog kulturnog doma, arhitekata Pičmana i Albinija. Već 1935. realizira svoju prvu građevinu, vilu Koch u Malinskoj, paralelno djelujući na Sušaku i u Crikvenici. Od 1936. do odlaska u partizane živi i radi na Sušaku te mu je povjereno projektiranje kapitalne javne građevine pomorske stanice Jadranske plovidbe Sušaka. Zatim izvodi velik broj kuća za odmor: ing. O. Kocha, (1934. – 1935.), Einwalter (1938.) i hotel Malin u Malinskoj na otoku Krku (1938.), kuću dr. Majnarića u Crikvenici (1936. – 1937.), obiteljsku kuću D. Radonić (1937. – 1938.) i D. Prosen (1938. – 1939.) te višestambenu zgradu Kauzlarić na Sušaku (1938. – 1939.) i obiteljski ljetnikovac Mohović, Sušak, Kostrena-Žurkovo (1939. – 1940.). Posebna je tragedija tih kuća danas što su preprojektirane i devastirane do neprepoznatljivosti, kao i neka ostvarenja prije Drugoga svjetskog rata na Krku, primjerice hotel Malin u Malinskoj te nekoliko zgrada i vila osim kuće Einwalter u Malinskoj i Kauzlarićeve kuću na Sušaku.

Od 1944. do 1946. godine Ostrogović je bio načelnik saveznog Ministarstva građevinarstva u Tehničkom odjelu te sudjeluje u nizu velikih pompoznihih poslijeratnih natječaja – zgrada Centralnog komiteta Komunističke partije i velika opera u Beogradu 1947. (prva nagrada) te zgrada savezne Vlade 1947., koji su po aktualnom Sovjetskom modelu trebali afirmirati novu državu i novi društveni sustav. Ostrogović nije udovoljio

Vila Koch, Malinska (1934.)

Hotel Malin, Malinska (1938.)

Kuća za odmor, Žurkovo-Kostrena (1940-te)

Kuća Einwalter, Malinska (1938.)

zahtjevima vlasti za monumentalizmom i reprezentativnošću, nego je zadržao dignitet svoga modernističkog stava na tradiciji moderne arhitekture. U Zagrebu je poznat kao autor važnih objekata poput kompleksa Instituta „Ruđer Bošković“, Gradske vijećnice, Fakulteta strojarstva i brodogradnje te Vile Zagorje (danas Predsjednički dvori). U projektu za naselje Vinovrh postavlja osnovu parcelacije naselja dvojnih vila bez privatnih ograđenih parcela te krajnje racionalnu kompoziciju samostojećih kuća na padini terena, a jedna od najuspjelijih realizacija je zgrada Narodnog odbora u Zagrebu iz 1965. godine.

Njegov je likovni izraz čistih i jednostavnih konstrukcija uz dobro poznavanje i upotrebu tradicionalnih i suvremenih materijala, uklapajući ih u svoje ideje na čist, jednostavan i dobro odmjeran način.

Daina GLAVOČIĆ

Notes on three Ostrogovićs

Summary

This paper contains basic information on the life and work of painter Carlo Ostrogovich (Krk, 1884 – Milan, 1962) and then painter Marcello Ostrogovich (Rijeka, 1888 – Trieste, 1953), and architect Kazimir Ostrogović (Sveti Vid, 1907 – Zagreb, 1965).

Key words: Carlo Ostrogovich (Krk, 1884 – Milan, 1962), Marcello Ostrogovich (Rijeka, 1888 – Trieste, 1953), and Kazimir Ostrogović (Sveti Vid, 1907 – Zagreb, 1965).